

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет гуманітарно-педагогічний
19 червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**
Психологія особистості

Галузь знань 05 “Соціальні та поведінкові науки”

Спеціальність 053 “Психологія”

Освітня програма “Психологія” (ОС “Бакалавр”)

Факультет гуманітарно-педагогічний

Розробник: доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук,
Олена ШЕВЦОВА

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни «Психологія особистості»

Дисципліна «Психологія особистості» є фундаментальною та обов'язковою в ОП «Психологія». Під час її вивчення студенти дізнаються про психологічні особливості становлення, розвитку та саморозвитку особистості, узагальнюють знання про окремі психічні якості в інтегральне поняття особистості; забезпечується на цій основі розширення соціально-психологічної й аутопсихологічної компетентностей у сфері психології особистості, виробляються навички використання психологічних методів у практичній і дослідницькій роботі. Дисципліна забезпечує ознайомлення студентів із основними психологічними підходами і концепціями щодо сутності та структури особистості, уявленнями про концептуальні підходи щодо аналізу умов становлення, функціонування і розвитку особистості, у висвітленні можливостей застосування набутих знань у подальшій професійній діяльності, ознайомлення з методиками діагностики індивідуально-психологічних якостей особистості та розкриває процедури особистісного самопізнання і саморозвитку.

Дисципліна сприяє умінням аналізувати й адекватно добирати методи психологічної діагностики окремих структурно-функціональних компонентів та цілісної особистості; виявляти і розуміти особливості й умови становлення та розвитку особистості; інтегрувати набуті знання з метою кращого розуміння особистості; здійснювати моніторинг для пояснення і прогнозування особистісного розвитку, поведінки особистості тощо; здійснювати оцінку типів особистостей та визначати критерії особистісної зрілості.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>(бакалавр)</i>	
Спеціальність	<i>053 Психологія</i>	
Освітня програма	<i>Психологія</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	Курсова робота з дисципліни «Психологія особистості»	
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	3	4
Семестр	5	5

Лекційні заняття	30 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	6 год.
Лабораторні заняття	- год.	- год.
Самостійна робота	90 год.	138 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	- год.

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: розкрити психологічні особливості становлення, розвитку та саморозвитку особистості, узагальнити знання про окремі психічні якості в інтегральне поняття особистості; забезпечити на цій основі розширення соціально-психологічної й аутопсихологічної компетентностей у сфері психології особистості, виробити навички використання психологічних методів у практичній і дослідницькій роботі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти **набувають компетентностей:**

інтегральної компетентності (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов;

загальні компетентності (ЗК):

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 1);
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2);
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 4);
- здатність бути критичним і самокритичним (ЗК 5);
- здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК 6);
- здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК 7);
- навички міжособистісної взаємодії (ЗК 8);
- здатність працювати в команді (ЗК 9);
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК 10);
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК 11);

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

- здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології особистості (СК 1);
- здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ (СК 2);
- здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (СК 3);
- здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел (СК 4);
- здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (СК 5);
- здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження (СК 6);
- здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації (СК 7);
- здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту (СК 9);
- здатність дотримуватися норм професійної етики (СК 10);
- здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (СК 11).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти досягають таких **програмних результатів навчання:**

- аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання (ПРН 1);
- розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань (ПРН 2);
- здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань (ПРН 3);
- обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел (як україномовних, так і іншомовних) (ПРН 4);
- обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги (ПРН 5);
- формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження (ПРН 6);
- рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки (ПРН 7);
- пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (ПРН 9);
- формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати

власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника (ПРН 10);

- складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (ПРН 11);

- складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів тощо, відповідно до вимог замовника (ПРН 12);

- взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності (ПРН 13);

- ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості (ПРН 14);

- відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (ПРН 15);

- знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога (ПРН 16);

- демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності (ПРН 17);

- вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії (ПРН 18).

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Модуль 1. Особистість й її структурно-психологічні характеристики														
Тема 1. Сутність категорії «особистість» у психології	1	8	2	2			4	8	2					6
Тема 2. Поняття про структуру особистості у психології	2	8	2	2			4	6						6
Тема 3. Типології особистості в психології	3	8	2	2			4	10		2				8
Разом за змістовим модулем 1		24	6	6			12	24	2	2				20
Модуль 2. Особистість в теоріях зарубіжної та вітчизняної психології														

Тема 1. Класичні теорії особистості в зарубіжній психології	4	8	2	2			4	8	2				6
Тема 2. Психоаналітичний напрям в розумінні особистості	5	8	2	2			4	8					8
Тема 3. Теорії особистості за диспозиційного підходу	6	8	2	2			4	8		2			6
Тема 4. Когнітивні концепції особистості в психології	7	8	2	2			4	8					8
Тема 5. Особистість в гуманістичній психології	8	8	2	2			4	8					8
Тема 6. Соціально-когнітивні теорії особистості	9	8	2	2			4	8					8
Тема 7. Діяльнісний підхід до розуміння особистості у вітчизняній психології	10	8	2	2			4	8					8
Тема 8. Моделі особистості у сучасній українській психології	11	8	2	2			4	8					8
Разом за змістовим модулем 2	64		16	16			32	64	2	2			60
Модуль 3. Становлення і розвиток особистості													
Тема 1. Становлення і розвиток ціннісно-мотиваційної сфери особистості	12	8		2	2			4	8	2			6
Тема 2. Становлення і розвиток самосвідомості особистості	13	8		2	2			4	8		2		6
Тема 3. Психологічна зрілість особистості	14	8		2	2			4	8				8
Тема 4. Особистісне зростання, його критерії та показники	15	8		2	2			4	8				8
Разом за змістовим модулем 3	32			8	8			16	32	2	2		28
Курсова робота з «Психології особистості»	30			-	-	-		30	30	-	-	-	30
<i>Усього годин</i>	150			30	30			90	150	6	6		138

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність категорії «особистість» у психології	2
2	Поняття про структуру особистості у психології	2
3	Типології особистості в психології	2
4	Класичні теорії особистості в зарубіжній психології	2
5	Психоаналітичний напрям в розумінні особистості	2
6	Теорії особистості за диспозиційного підходу	2
7	Когнітивні концепції особистості в психології	2
8	Особистість в гуманістичній психології	2
9	Соціально-когнітивні теорії особистості	2
10	Діяльнісний підхід до розуміння особистості у вітчизняній психології	2
11	Моделі особистості у сучасній українській психології	2
12	Становлення і розвиток ціннісно-мотиваційної сфери особистості	2
13	Становлення і розвиток самосвідомості особистості	2
14	Психологічна зрілість особистості	2
15	Особистісне зростання, його критерії та показники	2

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, завдання та проблемне поле психології особистості	2
2	Структурно-психологічні характеристики особистості	2
3	Типології особистості в психології	2
4	Психоаналітичний напрям в розумінні особистості	2
5	Соціально-психологічні характеристики особистості за диспозиційного підходу	2
6	Діагностика особистості в контексті когнітивної психології	2
7	Чинники і механізми розвитку особистості в гуманістичній психології	2
8	Емоційна і вольова саморегуляція особистості	2
9	Самоефективність особистості	2
10	Поняття про особистість у вітчизняній психології	2
11	Побудова алгоритму міні-дослідження актуальної проблематики в сучасній українській персонології	2
12	Розвиток мотиваційно-ціннісної сфери особистості	2
13	Діагностика Я-концепції особистості	2

14	Психологічна зрілість особистості	2
15	Особистісне зростання, його критерії та показники	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Багатоманітність категорії «особистість» у психології	4
2	Різноманітність наукових підходів до визначення структури особистості у психології	4
3	Типології особистості в психології	4
4	Класичні парадигми розуміння особистості в зарубіжній психології	4
5	Неопсихоаналітичний напрям в розумінні особистості	4
6	Сучасні теорії особистості за диспозиційного підходу	4
7	Когнітивний напрям у сучасному тлумаченні становлення особистості	4
8	Гуманістичний підхід до розвитку особистості: прикладні аспекти	4
9	Соціально-когнітивні теорії особистості: прикладні аспекти	4
10	Діяльнісний підхід вітчизняної психології особистості: сучасні інтерпретації	4
11	Напрями наукових досліджень особистості у сучасній українській психології	4
12	Розвиток ціннісно-мотиваційної сфери особистості: прикладні аспекти	4
13	Розвиток самосвідомості особистості: прикладні аспекти	4
14	Критерії розвитку психологічної зрілості особистості	4
15	Психологічний супровід особистісного зростання сучасної людини	4

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне та письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист практичних робіт, завдань самостійної роботи;
- самооцінювання.

7. Методи навчання:

- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод проектного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;

– метод командної роботи, мозкового штурму.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного “Положення про екзамени та заліки у НУБіП України”.

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Особистість й її структурно-психологічні характеристики		
Практична робота 1.	Знання: предмету психології особистості; її об'єкту, основних понять; структури психології особистості.	10
Самостійна робота 1.	Знання методів психології особистості.	10
Практична робота 2.	Знання основних підходів до вивчення структури особистості;	10
Самостійна робота 2.	Знання функціональних складових особистості	15
Практична робота 3.	Розуміння сутності створення типології особистості в психології.	10
Самостійна робота 3.	Знання основних психологічних типологій особистості.	15
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Особистість в теоріях зарубіжної та вітчизняної психології		
Практична робота 4.	Знання класичних теорій особистості в зарубіжній психології.	10
Практична робота 5.	Знання: основних психоаналітичних концепцій особистості; психологічних механізмів функціонування особистості в психоаналітичних теоріях.	10
Практична робота 6.	Знання: основних диспозиційних концепцій особистості; психологічних механізмів функціонування особистості в диспозиційних теоріях.	10
Практична робота 7.	Знання: когнітивних теорій особистості в зарубіжній психології.	10
Практична робота 8.	Знання: основних концепцій особистості в гуманістичній психології; психологічних механізмів функціонування особистості в гуманістичних теоріях	10

Практична робота 9.	Знання: основних соціально-когнітивних теорій особистості; психологічних механізмів функціонування особистості в соціально-когнітивних теоріях.	10
Практична робота 10.	Знання: засад діяльнісного підходу до розуміння особистості у вітчизняній психології; психологічних механізмів функціонування особистості в діяльнісних теоріях	10
Практична робота 11.	Знання: основних теорій особистості у сучасній українській психології; психологічних механізмів функціонування особистості в сучасних моделях особистості	10
Самостійна робота до модуля 2.	Вміння аналізувати основні моделі особистості в сучасній українській та світовій психології в контексті психологічних механізмів функціонування особистості.	10
Модульна контрольна робота 2.		10
Всього за модулем 2		100
Модуль 3. Становлення і розвиток особистості		
Практична робота 12.	Знання: психологічної сутності становлення і розвитку ціннісно-мотиваційної сфери особистості; виникнення потреб та функціонування спрямованості особистості; утворення ціннісних орієнтацій особистості.	10
Практична робота 13.	Знання: психологічних особливостей становлення і розвитку самосвідомості особистості, її психологічних компонентів.	10
Практична робота 14.	Знання: основних характеристик психологічної зрілості особистості, умов її набуття.	10
Практична робота 15.	Знання: основних характеристик процесу особистісного зростання, його критеріїв та показників, умов і чинників сприяння.	10
Самостійна робота до модуля 3.	Вміння аналізувати тенденції розвитку особистісного зростання та скласти програми саморозвитку	30
Модульна контрольна робота 3.		30
Всього за модулем 3		100
Навчальна робота	$(M1 + M2 + M3)/3 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за курс	(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100	

Курсова робота		100
----------------	--	-----

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перекладання	<p>Відтермінування здачі завдань самостійної роботи, практичних занять у випадках хвороби чи якоїсь іншої вагомої для студента причини може бути дозволене за умови надання необхідної документації.</p> <p>Відтермінування здачі екзамену може бути дозволене за умови погодження з деканатом.</p> <p>Проведення навчальних занять, терміни та умови виконання навчальних завдань можуть бути адаптовані до запитів студентів із документально підтвердженими особливими потребами.</p> <p>Відповідальністю студента залишається вчасне надання таких документів.</p>
Політика щодо академічної доброчесності	<p>Вступаючи на цей курс, студенти повинні дотримуватися норм поведінки, прописаних у Положенні про академічну доброчесність у Національному університеті біоресурсів і природокористування України (https://nubip.edu.ua/node/12654).</p> <p>Ви повинні знати та дотримуватись академічної доброчесності з усіх питань цього курсу. Порушення академічної доброчесності тягне за собою академічну відповідальність.</p>
Політика щодо відвідування	<p>Відвідування лекцій та практичних занять з курсу є обов'язковим, воно забезпечує краще розуміння матеріалу, дає можливість простежити зв'язок між теоретичною інформацією та її прикладним аспектом, сформуванню системи знань та ґрунтовно підготуватись до екзамену. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету).</p>

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn:

Шевцова О.М. Психологія особистості: ЕНК [для студентів спеціальності «Психологія»]. К.: НУБіП, 2026.
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3011>

10. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Варій М. Й. Психологія особистості: навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. 608 с.
2. Кацавець Р. С. Психологія особистості: навч. посіб. Київ: Алерта. 2021. 134 с.
3. Копець Л. В. Психологія особистості: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Вид. дім «Киево-Могилянська академія», 2007. 460 с.
4. Максименко С. Д. Психологія особистості: підр. для студ. вищих навч. закладів. К.: Вид-во ТОВ «КММ», 2007. 296 с.
5. Москалець В. П. Психологія особистості: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2017. 262 с.
6. Психологія особистості: словник-довідник / за ред. П.П.Горностая, Т.М.Титаренко. К.: Рута, 2001. 320 с.

Допоміжні

1. Гуменюк О. Є. Психологія Я-концепції: навч. посіб. Тернопіль: Економічна думка, 2004. 310 с.
2. Максименко С. Д. Генеза здійснення особистості: монографія. К.: Вид-во ТОВ «КММ», 2006. 256 с.
3. Мельничук О. Б. Психологія особистості: хрестоматія. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 532 с.
4. Мітіна С. В. Психологія особистості: навч.-метод. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 274 с.
5. Моргун В. Ф. Багатовимірна теорія особистості про світогляд людини в контексті інваріанту просторово-часових орієнтацій. *Психологія і особистість*. 2015, № 2(1). С. 23-44.
6. Рибалка В. В. Теорії особистості у вітчизняній психології: навч. посіб. К.: ІПППО АПН України, 2006. 530 с.
7. Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності. К.: Либідь, 2003. 376 с.
8. Bandura A. Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change / Albert Bandura. *Psychol.Rev.*, 1977, V.84. P. 191-215.
9. Maslow A. H. Motivation and Personality / Abraham Maslow. N.-Y., Harper and Brothers, 1954. 411 p.
10. Rogers C. Inside the World of Soviet Professionals / Carl Rogers.

Journal of Humanistic Psychology, 1987. Vol. 27, № 3. P. 277-284.

11. Rosenberg M. Society and the adolescent self-image / Morris Rosenberg. Princeton, NJ: Princeton University Press., 1965. 326 p.

12. Robert Gogan. Personality and the Fate of Organizations. Psychology Press, 2006. 167 p.

Інформаційні ресурси

1. Бочаріна Н.О. Психологія особистості. Переяслав-Хмельницький, 2014. 188 с. Режим доступу:

<http://ephsheir.phdpu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/8989898989/1068/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%91%D0%BE%D1%87%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%B0.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення 23.05.2026).

2. Варій М. Й. Психологія особистості. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2008. 592 с. Режим доступу: <https://subject.com.ua/pdf/268.pdf> (дата звернення 23.05.2026).

3. Мельничук О. Б. Психологія особистості: хрестоматія: навч. посіб. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 532 с. Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/15237/Textbook.pdf;jsessionid=F5613827397DA664FF06C58AE1EED065?sequence=5> (дата звернення 23.05.2026).

4. Столяренко О. Б. Психологія особистості: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 280 с. Режим доступу: <https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/Psykholohia-osobystosti.-Stoliarenko-O.-B..pdf> (дата звернення 23.05.2026).

5. Відеолекція Пушкаря В. «Психологія особистості». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=86SQkJshCBs> (дата звернення 23.05.2026).

6. Відеолекція Смилова Д. «Індивідуальність та особистість». URL: https://www.youtube.com/watch?v=_qjgeeBCuM4 (дата звернення 23.05.2026).